

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 11, No. 4, 2016, pp. 297 - 312

OJED
An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

AN ANALYSIS OF A CAUSE AND EFFECT MODEL OF UNDERGRADUATE STUDENT-ADVISOR INTERACTION

นางสาวชุตินา ชุมพงศ์ *

Chutima Chumpong

รศ.ดร.วรรณิ แกมเกตุ **

Assoc. Prof. Wanee Kaemkate, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสาเหตุ (causal research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา ตัวอย่างวิจัยคือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต จำนวน 759 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.780 ถึง 0.945 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก Chi-square = 28.519, df = 23, p = 0.197, GFI = 0.995, AGFI = 0.980, RMR = 0.014, RMSEA = 0.017 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา คือ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา (DE = 0.863) และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน และตัวแปรแรงจูงใจมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความสำเร็จในการเรียน (DE = 0.559, 0.928 ตามลำดับ) นอกจากนี้ตัวแปรความสำเร็จในการเรียนได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาผ่านตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน (IE = 0.519) ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จในการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา และแรงจูงใจในการเรียน ได้ร้อยละ 97.6, 77.5 และ 18.4 ตามลำดับ

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: chutimachumpong@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: wannee.k@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

This research is a causal research. The purposes of this research were to develop and examine the appropriate fit of a cause and effect model of undergraduate student-advisor interaction. The research sample consisted of 759 undergraduate students selected by the multi-stage random sampling method. The data were collected through a questionnaire. The content validity ranged between 0.580 – 1.000 and the reliability ranged between 0.824 – 0.956. The data were analyzed by descriptive statistics and SEM (Structural Equation Model) by LISREL analysis.

The results revealed that the cause and effect model of undergraduate student-advisor interaction fit the empirical data (Chi-Square = 28.04, df = 21, p-value = 0.139, GFI = 0.993, AGFI = 0.981, RMR = 0.007, RMSEA = 0.021). The factor affecting undergraduate student-advisor interaction was recognition of characteristics of advisors with a direct effect of 0.863. Additionally, the results of undergraduate student-advisor interaction had a direct effect on academic motivation, and an indirect effect on success in learning via academic motivation (direct effect = 0.559, indirect effect = 0.519) with a statistically significant level of 0.05. The variables in the model explained the variance of 97.6%, 77.5% and 18.4% success rates in learning, undergraduate student-advisor interaction, and academic motivation, respectively.

คำสำคัญ: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา/ แรงจูงใจในการเรียน/ ความสำเร็จในการเรียน/ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา

KEYWORDS: UNDERGRADUATE STUDENT-ADVISOR INTERACTION/ ACADEMIC MOTIVATION/ SUCCESS IN LEARNING / CHARACTERISTICS OF FACULTY MEMBER

บทนำ

การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาเป็นความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาที่มีการสื่อสารหรือตอบสนองต่อกัน มีการแสดงความห่วงใย ความเห็นอกเห็นใจ การให้คำแนะนำและชี้แนะเพื่อให้ นิสิตนักศึกษามีความสุขในการเรียนและปรับตัวอยู่ในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข (Endo & Harpel, 1982; Hernandez, 2000; Lau, 2003)

ผลการวิจัยส่วนใหญ่สรุปได้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาที่ดีจะมีผลกระทบที่สำคัญต่อนิสิตนักศึกษา อาทิ การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Kim, 2010; Kim & Sax, 2009) การเพิ่มอัตราคงอยู่ในการเรียน (retention) (Hernandez, 2000; Lau, 2003) การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาทักษะทางปัญญา (Kim & Sax, 2011) การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (Lundberg & Schreiner, 2004) การเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน (Trolan, Jach, Hanson, & Pascarella, 2015) การมีกำลังใจ มีความพึงพอใจ และมีความสุขในการเรียน (Kim & Sax, 2014) ตลอดจนมีงานวิจัยที่ยืนยันว่าการมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาทำให้เกิดผลกระทบทางลบ กล่าวคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีส่งผลถึงการไม่มีกิจกรรมนอกห้องเรียนร่วมกัน ทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความคับข้องใจและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ (Endo & Harpel, 1982)

นอกจากการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบแล้วยังมีงานวิจัยที่พยายามศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ ที่สำคัญ ซึ่งพบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา (characteristics of faculty member) กล่าวคือ ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษามีคุณลักษณะที่ให้ความใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาจะสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ ก็จะทำให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น (วินิตา แก้วเกื้อ, 2555) นอกจากนี้มีงานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา สามารถแบ่งกลุ่มตัวแปรได้เป็น 2 กลุ่มตัวแปร คือ 1) ตัวแปรด้านสติปัญญา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Kim & Sax, 2009) อัตมโนทัศน์ในทางวิชาการ (academic self-concept) (Kim & Sax, 2014) การพัฒนาทางสติปัญญา (Kim & Sax, 2009) และ 2) ตัวแปรด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีสุขภาพจิตดี (Endo & Harpel, 1982) การเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน (Trolan et al., 2015) ความปรารถนาในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น (Kim & Sax, 2009) การมีความสุขในการเรียน (Kim and Sax, 2014)

ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นตัวแปรด้านสติปัญญาหรือตัวแปรทางด้านจิตใจก็ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลและความสำคัญต่อนิสิตนักศึกษาเนื่องจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณภาพให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กล่าวคือให้เป็นทั้งคนดี คนเก่งและมีความสุข(กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)โดยการสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษามีความสำเร็จในการเรียนนั้น หากสนับสนุนได้ถูกต้องนิสิตนักศึกษาจะมีความสุขเกิดกำลังใจแต่หากตอบสนองความต้องการให้กับนิสิตนักศึกษาไม่ถูกต้องอาจส่งผลให้นิสิตนักศึกษาขาดแรงจูงใจในการเรียนไม่ตั้งใจเรียนลาออกจากชั้นหรือต้องพักการศึกษา(พิตร อิศระ, 2550, วินิตา แก้วเกื้อ, 2554)ทำให้นิสิตนักศึกษาลาดโอกาสที่จะประสบความสำเร็จดังนั้นความสำเร็จในการเรียนมีความสำคัญต่อนิสิตนักศึกษามากเพราะเป็นพื้นฐานที่จะทำให้ นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียนการทำงานและการประกอบอาชีพ

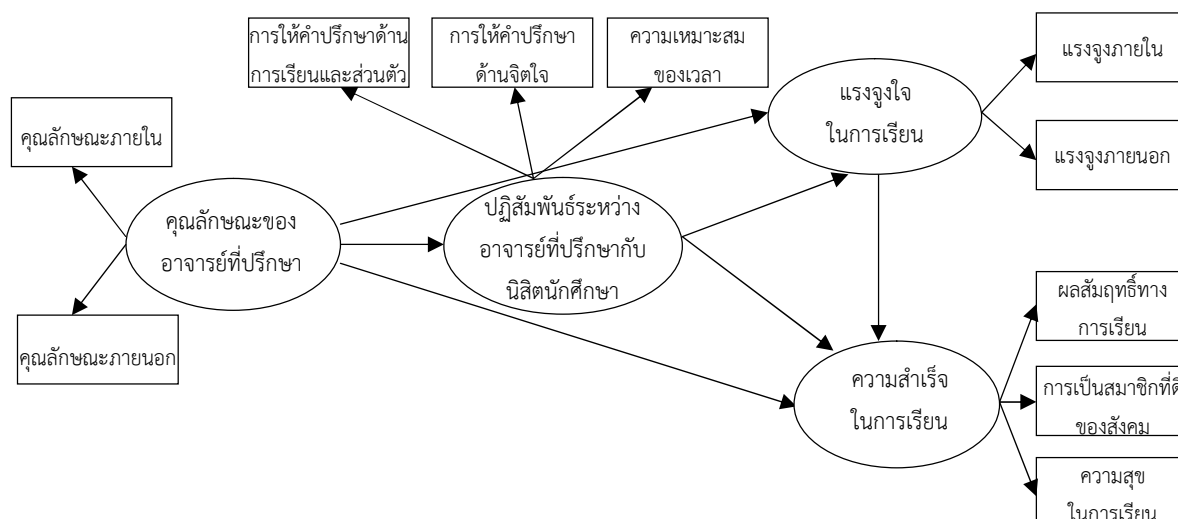
นอกจากนี้ความสำเร็จในการเรียนของนิสิตนักศึกษาขึ้นอยู่กับภาระงานของอาจารย์ที่ปรึกษาและหนึ่งในการงานหลักที่ได้รับมอบหมายคืองานให้คำปรึกษาแนะนำซึ่งแผนงานทางการเรียนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสุขในการเรียน แรงจูงใจในการเรียน (Kim & Sax, 2014) ตลอดจนอาจารย์ที่ปรึกษาก็ยังมีภาระงานอื่นที่มักกระทบต่องานให้คำปรึกษา เช่น งานสอน งานวิจัย ทำให้อาจารย์ไม่มีเวลาดูแลนิสิตนักศึกษาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องเท่าที่ควร (สำนักการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555) จากการศึกษาตัวแปรต่างๆ ข้างต้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาเฉพาะอิทธิพลทางตรงเท่านั้น แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรเหล่านี้ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องแม่นยำชัดเจน จึงใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model: SEM) ผลการวิจัยคาดหวังจะให้องค์ความรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้กำลังคนที่กำลังศึกษาให้เรียนอย่างมีความสุข มีแรงจูงใจในการเรียน มีสุขภาพจิตดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานด้วยจิตใจที่มีความสุข

วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ เป็นโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยตัวแปรที่ส่งต่อตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา คือ ตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา และตัวแปรผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา คือ ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนและความสำเร็จในการเรียน โมเดลที่พัฒนาขึ้นสะท้อนให้เห็นว่าการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา (Balaji & Chakrabarti, 2010; Wang, BrckaLorenz & Chiang, 2015; Roberts, 2014) นอกจากนี้ยังพบว่าการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตนักศึกษา มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการเรียน (Jaasma & Koper, 1999; Komaraju, Musulkin & Bhattacharya, 2010; Plecha, 2002; Trolan et al., 2015) และความสำเร็จในการเรียนด้วยเช่นกัน (Cardoso, Ferreira, Abrantes, Seabra, and Costa, 2011; Lundberg and Schreiner, 2004; Umbach and Wawrzynski, 2005) สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา
2. ตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสำเร็จในการเรียน โดยส่งผ่านตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรวิจัย คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปี 1 ถึงปีสุดท้ายของแต่ละคณะของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในปีการศึกษา 2558

ตัวอย่างวิจัย คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปี 1 ถึงปีสุดท้ายของแต่ละคณะของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในปีการศึกษา 2558 ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation modeling: SEM) กำหนดให้มีตัวอย่างวิจัย 10 - 20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ที่ปรากฏในโมเดล (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010) และมีพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่าประมาณค่า 29 ค่า ดังนั้นตัวอย่างที่เหมาะสมควรมีอย่างน้อย 580 คน และเพื่อชดเชยอัตราการตอบกลับของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดตัวอย่างจำนวน 960 คน โดยมีสัดส่วนของแต่ละมหาวิทยาลัย สาขาการศึกษา และระดับชั้นปีเท่า ๆ กัน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling)

ตัวแปรวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรแฝงทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน และตัวแปรความสำเร็จในการเรียน โดยตัวแปรเชิงสาเหตุ ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 2 ตัวแปร คือ 1) ตัวแปรคุณลักษณะ

ของอาจารย์ที่ปรึกษา วัดจาก 2 ตัวแปรสังเกตได้ คือ คุณลักษณะภายในของอาจารย์ที่ปรึกษาและคุณลักษณะภายนอกของอาจารย์ที่ปรึกษา 2) ตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา วัดจาก 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การให้คำปรึกษาด้านการเรียนและส่วนตัว การให้คำปรึกษาด้านจิตใจ ความเหมาะสมของเวลา นอกจากนี้ตัวแปรที่เป็นผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวแปรแฝง คือ 1) ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน วัดจาก 2 ตัวแปรสังเกตได้ คือ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก 2) ตัวแปรความสำเร็จในการเรียน วัดจาก 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และความสุขในการเรียน

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับนิสิตนักศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเติมคำตอบและแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของอาจารย์ที่ปรึกษาตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา มีรูปแบบเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) วัด 2 ตัวแปร คือ 1) คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา มีจำนวน 13 ข้อ และ 2) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา มีจำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนและความสำเร็จในการเรียน มีรูปแบบเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) วัด 2 ตัวแปร คือ 1) แรงจูงใจในการเรียน มีจำนวน 10 ข้อ และ 2) ความสำเร็จในการเรียน มีจำนวน 12 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีวิทยาการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวแปรทางจิตวิทยา และอาจารย์ผู้ดูแลนิสิตนักศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 7 คน พบว่า ค่าดัชนี IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.580 – 1.000 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยง พบว่า ตัวแปรแต่ละตัวแปรในโมเดลมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.780 ถึง 0.945 โดยตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.914 และ 0.938 การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.867 ถึง 0.945 แรงจูงใจในการเรียน ตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.780 และ 0.824 และ ความสำเร็จในการเรียน ตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.835 และ 0.862 ซึ่งให้เห็นว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทั้งหมดมีคุณภาพและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้จริง และผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝงทั้ง 4 ตัวแปร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล พบว่า โมเดลการวัดของทุกตัวแปรแฝงมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต ได้รับแบบสอบถามคืนจากคณะของมหาวิทยาลัยที่เป็นตัวอย่างวิจัยจำนวน 896 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.333 ของแบบสอบถามทั้งหมด คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 759 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.063 ของแบบสอบถามทั้งหมด พบว่า นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตจำนวน 759 คน แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล จำนวน 394 คน (ร้อยละ 51.910) และนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับเอกชน

จำนวน 365 คน (ร้อยละ 48.09) ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 506 คน (ร้อยละ 66.67) จำแนกตัวอย่างตามระดับชั้นที่กำลังศึกษาอยู่ ส่วนใหญ่นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปี 2 จำนวน 207 คน (ร้อยละ 27.27) เมื่อพิจารณาตามสาขาการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่นิสิตนักศึกษาเรียนสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 264 คน (ร้อยละ 34.78) และรองลงมาเรียนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและเรียนสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวน 248 คนและ 247 คน ตามลำดับ (ร้อยละ 32.67 และ 32.54 ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร และการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าว ออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาแรงจูงใจในการเรียนในโมเดลที่พัฒนาขึ้น

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นการนำเสนอค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายละเอียดดังนี้

เมื่อพิจารณาค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต จำนวน 759 คน พบว่า นิสิตนักศึกษามีการรับรู้คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา แรงจูงใจในการเรียน อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.110, 3.776, 3.602 ตามลำดับ) แต่มีความสำเร็จในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.425) เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรมีการกระจายน้อย (SD = 0.456 - 0.669, C.V. = 13.327 - 17.724) ลักษณะการแจกแจงของข้อมูลมีค่าอยู่ระหว่าง -0.556 ถึง 0.129 การแจกแจงส่วนใหญ่มีลักษณะเบ้ซ้าย แสดงว่า นิสิตนักศึกษามีระดับการรับรู้คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา แรงจูงใจในการเรียน และความสำเร็จในการเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ทั้งตัวแปรการรับรู้คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา แรงจูงใจในการเรียน และความสำเร็จในการเรียน มีลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งแบนกว่าโค้งปกติ แสดงว่า นิสิตนักศึกษามีคะแนนกระจายไม่เกาะกลุ่ม รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล (N = 759)

ตัวแปร	Mean	ระดับ	S.D.	min	max	Sk	Ku	C.V. (%)
คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา	4.110	มาก	0.658	1.821	5.000	-0.556	-0.366	16.011
1. คุณลักษณะภายในของอาจารย์ที่ปรึกษา	4.056	มาก	0.677	1.857	5.143	-0.457	-0.401	16.679
2. คุณลักษณะภายนอกของอาจารย์ที่ปรึกษา	4.163	มาก	0.716	1.500	5.000	-0.637	-0.377	17.187
การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา	3.776	มาก	0.669	1.741	5.004	-0.105	-0.452	17.724
1. การให้คำปรึกษาด้านการเรียนและส่วนตัว	3.741	มาก	0.711	1.333	5.012	-0.205	-0.218	19.000
2. การให้คำปรึกษาด้านจิตใจ	3.787	มาก	0.753	1.667	5.000	-0.080	-0.852	19.889
3. ความเหมาะสมของเวลา	3.801	มาก	0.767	1.000	5.000	-0.245	-0.478	20.187
แรงจูงใจในการเรียน	3.602	มาก	0.606	2.000	5.000	0.129	-0.385	16.837
1. แรงจูงใจภายใน	3.808	มาก	0.630	2.000	5.000	-0.062	-0.517	16.542
2. แรงจูงใจภายนอก	3.395	ปานกลาง	0.750	1.000	5.000	-0.131	-0.115	22.082
ความสำเร็จในการเรียน	3.425	ปานกลาง	0.456	2.019	4.493	-0.136	-0.405	13.327
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.030	ปานกลาง	0.511	1.080	4.000	-0.348	-0.348	16.879
2. การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	3.563	มาก	0.695	1.143	5.000	-0.081	-0.080	19.519
3. ความสุขในการเรียน	3.682	มาก	0.691	1.200	5.000	-0.094	-0.331	18.758

หมายเหตุ: SE of Sk = 0.085, SE of Ku = 0.171 ; * p < .05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล และผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลมีทั้งหมด 10 ตัวแปร จากตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 10 ตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 45 คู่ ตัวแปรเกือบทุกคู่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.213 ถึง 0.786 และเป็นความสัมพันธ์ทางบวกทุกคู่ โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงสุด คือ คุณลักษณะภายนอกของอาจารย์ที่ปรึกษา (CARACOUT) กับคุณลักษณะภายในของอาจารย์ที่ปรึกษา (CARACIN) มีค่าเท่ากับ 0.786 รองลงมา คือ การให้คำปรึกษาด้านจิตใจ (MENTAL) กับการให้คำปรึกษาด้านการเรียนและส่วนตัว (STUDY_PER) มีค่าเท่ากับ 0.748 และความเหมาะสมของเวลา (TIME) กับการให้คำปรึกษาด้านจิตใจ (MENTAL) มีค่าเท่ากับ 0.744 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่ำที่สุด คือ แรงจูงใจภายนอก (MO_OUT) กับการให้คำปรึกษาด้านจิตใจ (MENTAL) มีค่าเท่ากับ 0.213

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่า คุณลักษณะภายนอกของอาจารย์ที่ปรึกษา (CARACOUT) กับ คุณลักษณะภายในของอาจารย์ที่ปรึกษา (CARACIN) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.786 ตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นความสัมพันธ์ทางบวกทุกคู่ โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ การให้คำปรึกษาด้านจิตใจ (MENTAL) กับการให้คำปรึกษาด้านการเรียนและส่วนตัว (STUDY_PER) มีค่าเท่ากับ 0.748 ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนพบว่า แรงจูงใจภายนอก (MO_OUT) และแรงจูงใจภายใน (MO_IN) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.542 และตัวแปรความสำเร็จในการเรียนพบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ความสุขในการเรียน (HAPPY) กับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (CITIZEN) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.655 รายละเอียดแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
STUDY_PER	1.000									
MENTAL	.748 *	1.000								
TIME	.651 *	.744 *	1.000							
MO_IN	.399 *	.359 *	.354 *	1.000						
MO_OUT	.256 *	.213 *	.214 *	.542 *	1.000					
ACH	-.018	.018	.072 *	.113 *	0.023	1.000				
CITIZEN	.284 *	.294 *	.303 *	.477 *	.481 *	-0.003	1.000			
HAPPY	.297 *	.287 *	.298 *	.506 *	.390 *	0.036	.655 *	1.000		
CARACIN	.651 *	.702 *	.635 *	.435 *	.168 *	0.047	.263 *	.302 *	1.000	
CARACOUT	.648 *	.701 *	.654 *	.411 *	.163 *	0.071	.268 *	.320 *	.786 *	1.000

หมายเหตุ: * $p < .05$; CARACIN = คุณลักษณะภายในของอาจารย์ที่ปรึกษา; CARACOUT = คุณลักษณะภายนอกของอาจารย์ที่ปรึกษา; STUDY_PER = การให้คำปรึกษาด้านการเรียนและส่วนตัว; MENTAL = การให้คำปรึกษาด้านจิตใจ; TIME = ความเหมาะสมของเวลา; MO_IN = แรงจูงใจภายใน; MO_OUT = แรงจูงใจภายนอก; ACH = ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; CITIZEN = การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม; HAPPY = ความสุขในการเรียน

2.2 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล

การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation modeling: SEM) ด้วยโปรแกรมลิสเรล พบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแผนภาพ 2

จากแผนภาพ 2 และตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่านที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square = 25.47, $df = 21$, $p\text{-value} = 0.227$, $GFI = 0.993$, $AGFI = 0.983$, $RMR = 0.007$, $RMSEA = 0.017$) เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ 10 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.010 - 0.935 โดยตัวแปรที่มีความ

เที่ยงสูงสุด คือ แรงจูงใจภายใน (MO_IN) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.935 รองลงมา คือ การให้คำปรึกษาด้านจิตใจ (MENTAL) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.803 และตัวแปรที่มีความเที่ยงต่ำสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACH) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.010

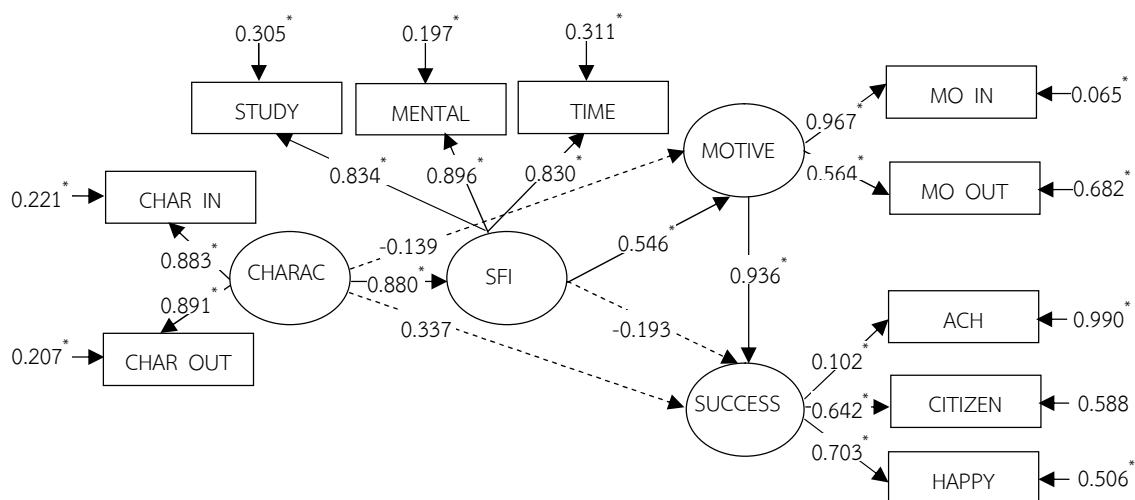
เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา ($R^2 = 77.5$) แรงจูงใจในการเรียน ($R^2 = 18.4$) และความสำเร็จในการเรียน ($R^2 = 97.6$) พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา (CHARAC) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา (SFI) และแรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนตัวแปรความสำเร็จในการเรียน (SUCCESS) ได้ร้อยละ 97.6 และตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา (CHARAC) และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา (SFI) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE) ได้ร้อยละ 18.4 และตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา (CHARAC) อธิบายความแปรปรวนตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา (SFI) ได้ร้อยละ 77.5

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐานที่ส่งผลต่อตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา พบว่า ตัวแปรที่ส่งต่อตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา คือ ตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา (CARAC) มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา (SFI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.863 จากผลการวิจัยข้างต้นแสดงว่า คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นสาเหตุทำให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา หากนิสิตนักศึกษารับรู้ถึงคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เมตตา เข้าใจความรู้สึกของนิสิตนักศึกษา ก็จะทำให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาสูงขึ้นทางกลับกันหากนิสิตนักศึกษารับรู้ถึงคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีท่าทีเข้มงวด ก็จะทำให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาน้อยลง นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา (CARAC) มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE) และความสำเร็จในการเรียน (SUCCESS) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมพบว่าตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความสำเร็จในการเรียน โดยส่งผ่านตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.136 ซึ่งเป็นขนาดอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาผลของตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา พบว่า ตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา (SFI) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.559 และตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา (SFI) มีอิทธิพลทางตรงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อตัวแปรความสำเร็จในการเรียน (SUCCESS) เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมพบว่า ตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความสำเร็จในการเรียน โดยส่งผ่านตัวแปรความสำเร็จในการเรียน ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.519 ซึ่งเป็นขนาดอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อตัวแปรความสำเร็จในการเรียน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.928 จากผลการวิจัยข้างต้นแสดงว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการเรียนของ

นิสิตนักศึกษา ถ้านิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาก็จะให้นิสิตนักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้น และเมื่อนิสิตนักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นก็จะทำให้มีความสำเร็จในการเรียนสูงขึ้นเช่นเดียวกัน

ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า การให้คำปรึกษาด้านจิตใจมีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ การให้คำปรึกษาด้านการเรียนและส่วนตัว และความเหมาะสมของเวลา ตามลำดับ ปัจจัยคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า คุณลักษณะภายนอกของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญมากกว่าคุณลักษณะภายในของอาจารย์ที่ปรึกษา ปัจจัยแรงจูงใจในการเรียน พบว่า แรงจูงใจภายในมีความสำคัญมากกว่าแรงจูงใจภายนอก และปัจจัยความสำเร็จในการเรียน พบว่า ความสุขในการเรียนมีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ

หมายเหตุ: *p < .05; เส้นประ คือ เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แผนภาพ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล

ตาราง 3 ค่าสถิติการวิเคราะห์หือทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปรผล ตัวแปรเหตุ	SFI			MOTIVE			SUCCESS		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
CHARAC	0.809*	-	0.809*	0.406*	0.571*	-0.165	0.051*	0.016*	0.035
	(0.033)	-	(0.033)	(0.061)	(0.181)	(0.221)	(0.020)	(0.019)	(0.022)
	0.880	-	0.880	0.342	0.481	-0.139	0.488	0.151	0.337
SFI	-	-	-	0.706*	-	0.706*	0.037	0.059*	-0.022
	-	-	-	(0.223)	-	(0.223)	(0.020)	(0.029)	(0.022)
	-	-	-	0.546	-	0.546	0.319	0.512	-0.193
MOTIVE	-	-	-	-	-	-	0.083*	-	0.083*

-	-	-	-	-	-	(0.083)	-	(0.083)
-	-	-	-	-	-	0.936	-	0.936

ค่าสถิติ Chi-Square = 25.47, df = 21, p-value = 0.227, GFI = 0.993, AGFI = 0.983, RMR = 0.007, RMSEA = 0.017

ตัวแปร	CHAR_IN	CHAR_OUT	STUDY	MENTAL	TIME
ความเที่ยง	0.779	0.793	0.695	0.803	0.689
ตัวแปร	MO_IN	MO_OUT	ACH	CITIZEN	HAPPY
ความเที่ยง	0.935	0.318	0.010	0.412	0.494
สมการโครงสร้างของตัวแปร	SFI	MOTIVE	SUCCESS		
R SQUARE	0.775	0.184	0.976		
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง	SUCCESS	MOTIVE	SFI	CHARAC	
SUCCESS	1.000				
MOTIVE	0.558*	1.000			
SFI	0.341*	0.370*	1.000		
CHARAC	0.332*	0.340*	0.782*	1.000	

หมายเหตุ: *p < .05; อิทธิพลรวม = TE, อิทธิพลทางอ้อม = IE และอิทธิพลทางตรง = DE; ตัวเลขทึบ คือ ค่าอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน; ตัวเลขในวงเล็บ คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้นชี้ให้เห็นว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ยังมีประเด็นที่น่าสนใจแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาได้รับอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ คุณลักษณะภายในของอาจารย์ที่ปรึกษาและคุณลักษณะภายนอกของอาจารย์ที่ปรึกษา แสดงว่า คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นสาเหตุให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาในทิศทางมากขึ้นหรือน้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wang, Brckalorenz & Chiang (2015) และ Balaji & Chakrabarti (2010) พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาที่มากขึ้นหรือน้อยลงนั้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น ลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกนิสิตนักศึกษา หรือมีบุคลิกภาพที่เข้ากับคนง่าย ช่างพูด เป็นมิตร ทำให้มีปฏิสัมพันธ์เพิ่มระหว่างกันมากขึ้น ในทางกลับกันหากอาจารย์ที่ปรึกษาที่ปรึกษามีท่าทางหรือบุคลิกภาพที่เข้มงวดก็จะทำให้นิสิตไม่กล้าที่เข้าไปพบปะทำให้มีปฏิสัมพันธ์น้อย รวมทั้งถ้าอาจารย์มีข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในห้องเรียนจะทำให้ นิสิตนักศึกษากล้าไปเข้าพบอาจารย์นอกชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น (Lampont, 1993) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (R²) ของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีค่าเท่ากับ 0.745 หมายถึง ตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาอธิบายความแปรปรวนตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 74.5 แสดงว่าอาจจะมีตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา เช่น คุณลักษณะภายในตนเอง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (Kim & Sax, 2011)

2. ผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา

ตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ แรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความใกล้ชิด ความคุ้นเคย ความไว้วางใจระหว่างนิสิตนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาจะทำให้นิสิตนักศึกษาล้าที่จะถามในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียนมากยิ่งขึ้นทั้งเรื่องวิชาเรียนหรือเรื่องส่วนตัวจึงส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนโดยเฉพาะแรงจูงใจภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Komaraju, Musulkin & Bhattacharya (2010) ที่ศึกษาความสัมพันธ์และบทบาทของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาในการเรียน โดยเฉพาะแรงจูงใจภายในมีความสำคัญและความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนิสิตนักศึกษา (Trolian et al., 2015) และงานวิจัยของ Jaasma & Koper (1999) ที่พบว่า หากนิสิตนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิสัมพันธ์กันนอกชั้นเรียนจะทำให้มีแรงจูงใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) ของแรงจูงใจในการเรียนมีค่าเท่ากับ 0.188 หมายถึง ตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาร่วมกันอธิบายความแปรปรวนตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนได้ร้อยละ 18.8 แสดงว่าอาจจะมีตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน เช่น คุณลักษณะภายในตนเอง ความพยายามของตนเอง และสถานศึกษา (Trolian et al., 2015)

ตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรความสำเร็จในการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตามการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสำเร็จในการเรียนโดยส่งผ่านแรงจูงใจในการเรียน ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีการได้รับการให้คำปรึกษาในการเรียนและส่วนตัว และการให้คำปรึกษาด้านจิตใจจะทำให้นิสิตมีความสำเร็จในการเรียน แต่การที่นิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีแรงจูงใจในการเรียน หรือปัจจัยอื่นๆ ก็ไม่ได้ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน หรือหากมีก็จะมีความสำเร็จในการเรียนอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัย Cardoso et al. (2011) ที่พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษามีอิทธิพลทางตรงและทางบวกค่อนข้างต่ำต่อความสำเร็จในการเรียน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมจะทำให้ผลการเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และหากเรียนบนฐานแห่งความรัก บทเรียนที่สนุก การส่งเสริมความสนใจจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) นอกจากนี้ตัวแปรคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาและแรงจูงใจในการเรียนร่วมกันอธิบายความแปรปรวนตัวแปรความสำเร็จในการเรียนได้ร้อยละ 96.4 แสดงว่าอาจจะมีตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน เช่น ความสนใจ ความสามารถของนิสิตนักศึกษา (Kim & Sax, 2009) บรรยากาศการเรียนรู้ และเพื่อนร่วมชั้น (Kim & Lundberg 2015)

ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรความสำเร็จในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่านิสิตนักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการเรียนทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกจะส่งผลให้มีความสำเร็จในการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเมื่อนิสิตนักศึกษามีแรงจูงใจแล้ว จะทำให้เกิดความพยายาม ความอดทนต่อการเรียน เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียนและมีนิสิตนักศึกษาได้รับคำชม รางวัล หรือการเสริมแรงจากปัจจัยภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว ก็มีส่วนช่วยให้นิสิตนักศึกษาสนใจและตั้งใจเรียน ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ณัฏฐ์ อึ้งเจริญ (2552) Omar, Jain & Noordin (2013) และ Amari et al.

(2011) ที่พบว่า แรงจูงใจในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการเรียน และในงานวิจัยของ Singh (2011) พบว่านิสิต นักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง จะมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสุขในการเรียนสูง และมีอัตราการออกกลางคัน ลดลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบในการวิจัยชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการเรียนและทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาไปยังความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นหากมหาวิทยาลัยหรือคณะต้องการพัฒนาหรือส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยการเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ควรพัฒนาหรือส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา ควบคู่ไปกับแรงจูงใจในการเรียน และต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งจะมีส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาเพื่อไม่ให้ นิสิตนักศึกษา ความสำเร็จในการเรียนต่ำ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีในลักษณะของการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationships model) ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจจะศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาสนับสนุนเชิงปริมาณ

2. การทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน โดยนำตัวแปรเพศ ระดับชั้น ปี หรือสาขาการศึกษามาศึกษาเป็นตัวแปรปรับ (moderator) เพื่อศึกษาผลการวิจัยของโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นแบบมีตัวแปรปรับว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร หรือมีการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล จำแนกตามภูมิภาค เพื่อศึกษาผลการวิจัยของโมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

หมายเหตุ: บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559*. สืบค้นจาก http://www.sobkroo.com/img_news/file/A23494434.pdf
- บพิตร อิสระ. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร. *OJED*, 2(2), 63-75.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สำนักการจัดการทรัพยากรมนุษย์. (2555). *รายงานความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบภาระงานอาจารย์ ปี 2555*. สืบค้นจาก <http://www.planning.psu.ac.th/documents/loadunit/LU55-satis.pdf>
- วินิตา แก้วเกื้อ. (2554). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความสุขของนักเรียน: การวิเคราะห์กลุ่มทฤษฎีนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิธีวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

ภาษาอังกฤษ

- Amrai, K., Motlagh, S. E., Zalani, H. A., & Parhon, H. (2011). The relationship between academic motivation and academic achievement students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 399-402.
- Balaji, M. S., & Chakrabarti, D. (2010). Student interactions in online discussion forum: empirical research from 'media richness theory' perspective. *Journal of Interactive Online Learning*, 9(1), 1-22.
- Cardoso, A. P., Ferreira, M., Abrantes, J. L., Seabra, C., & Costa, C. (2011). Personal and pedagogical interaction factors as determinants of academic achievement. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 1596-1605.
- Endo, J. J., & Harpel, R. L. (1982). The effect of student-faculty interaction on students' educational outcomes. *Research in Higher Education*, 16(2), 115-138.
- Hernandez, John C. (2000). Understanding the retention of Latino college students. *Journal of College Student Development*, 41(6), 575-588.
- Jaasma, M. A., & Koper, R. J. (1999). The relationship of student-faculty out-of-class communication to instructor immediacy and trust and to student motivation. *Communication Education*, 48(1), 41-47.
- Kim, Y. K., & Sax, L. J. (2009). Student-faculty interaction in research universities: differences by student gender, race, social class, and first-generation status. *Research in Higher Education*, 50(5), 437-459.
- Kim, Y. K. (2010). Racially different patterns of student-faculty interaction in college: a focus on levels, effects, and causal directions. *Journal of the Professoriate*, 3(2), 161-189.
- Kim, Y. K., & Sax, L. J. (2011). Are the effects of student-faculty interaction dependent on academic major? an examination using multilevel modeling. *Research in Higher Education*, 52(6), 589-615.
- Kim, Y. K., & Sax, L. J. (2014). The effects of student-faculty interaction on academic self-concept: does academic major matter?. *Research in Higher Education*, 55(8), 780-809.
- Kim, Y. K., & Lundberg, C. A. (2015). A structural model of the relationship between student-faculty interaction and cognitive skills development among college students. *Research in Higher Education*, 1-22.
- Komaraju, M., Musulkin, S., & Bhattacharya, G. (2010). Role of student-faculty interactions in developing college students' academic self-concept, motivation, and achievement. *Journal of College Student Development*, 51(3), 332-342.
- Lau, L. K. (2003). Institutional factors affecting student retention. *Education*, 124(1), 126.
- Lamport, M. A. (1993). Student-faculty interaction and the effect on college student outcomes: A review of the literature. *Adolescence*, 28(112), 971.
- Lundberg, C. A., & Schreiner, L. A. (2004). Quality and frequency of faculty-student interaction as predictors of learning: an analysis by student race/ethnicity. *Journal of College Student Development*, 45(5), 549-565.

- Plecha, M. (2002, April). *The impact of motivation, student-peer, and student-faculty interaction on academic self-confidence*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, New Orleans, LA. retrieved from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED464149.pdf>
- Omar, S., Jain, J., & Noordin, F. (2013). Motivation in learning and happiness among the low science achievers of a polytechnic institution: an exploratory study. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 90, 702-711.
- O'Rourke, J., & Cooper, M. (2010). Lucky to be happy: a study of happiness in Australian primary students. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*, 10, 94-107.
- Roberts, K. L. (2014). *Student-faculty interaction in the first year of college: exploring the effects of policy on student engagement (Dissertation)*. Department of Educational Leadership and Policy Studies, Florida State University.
- Trolan T.L., Jach E.A., Hanson J.M., & Pasarella E.T. (2015). *Influencing Academic Motivation: The Effects of Student-Faculty Interaction*. retrieved from <https://www.education.uiowa.edu/docs/default-source/crue-publications/influencing-academic-motivation-the.pdf?sfvrsn=4>
- Umbach, P. D., & Wawrzynski, M. R. (2005). Faculty do matter: the role of college faculty in student learning and engagement. *Research in Higher Education*, 46(2), 153-184.
- Wang, R., BrckaLorenz, A. & Chiang, Y.C. (2015). *What characteristics predict student-faculty interaction and important relationships with effective educational practice*. Paper presented at the annual meeting of American Educational Research Association in Chicago, Illinois, USA, April 2015. Retrieved from http://nsse.indiana.edu/pdf/presentations/2015/AERA_2015_Wang_et_al_paper.pdf